

Post@mannsforum.no

MANNSFORUM.NO

EN STEMME FOR GUTTER, MENN OG FEDRE

MannsForum 10.4.2020

Innspill til Rettshjelpsutvalget

Innledning

Mannsforum har nettopp avgitt hørings svar til NOU'en om familievern. MannsForum sin visjon for familievern er som følger: Familievern skal bistå, hjelpe, kurse og veilede foreldrene gjennom reorganiseringen av familien ved et samlivsbrudd på en slik måte at barna får to likeverdige hjem.

MannsForum ser at mange saker etter barneloven som havner i retten kunne vært unngått. Dette fremkommer av at mer enn 2500 saker etter barneloven behandles i rettssystemet hvert år, men at det bare avsies dom i ca. 800 saker i året. Dette viser at sakene kunne, og burde være løst, på et lavere nivå, som for eksempel av familievern.

NRK har i 2014 en artikkel som viser at minst en av partene har fri rettshjelp i ca 75% av sakene. Om vi konservativt antar at kun en av partene kvalifiserer til fri rettshjelp, så betyr dette at 37,5 % av de foreldre som er involvert i saker etter barneloven tjener så lite at de kvalifiserer til fri rettshjelp. Statistikk fra SSB viser at inntektsnivået hos aktuell befolkning er av en slik art at en betydelig lavere andel av befolkningen har så lav inntekt at de kvalifiserer til fri rettshjelp enn andelen som mottar dette i saker etter barneloven. Dette betyr at foreldre med lav inntekt er kraftig overrepresentert i foreldrekonflikter som ender i rettssystemet.

Mannsforum har forsøkt å få nyere tall fra fylkesmennene angående hvor mange som mottar fri rettshjelp i saker etter barneloven men har ikke lyktes med dette.

Saker med fri rettshjelp er overrepresentert i rettssystemet. Dette viser at fri rettshjelp gjør det enklere å ta en sak etter barneloven til retten, og motivasjonen til å finne løsninger på et lavere nivå minker. Dette medfører økte kostnader for samfunnet. Både i form av advokatutgifter som må dekkes av det offentlige, men også i form av kapasitetsutfordringer i domstolene.

Samtidig har saker etter barneloven den spesielle egenskap at saken kan reises igjen og igjen, såfremt det er særlige grunner. Og siden barnet jo vokser opp og har ulike behov i ulike aldre, så er dette ofte alene tilstrekkelig til å være særlige grunner. Dette medfører at den part som ikke har fri rettshjelp utarmes økonomisk. Ofte gir derfor denne part ofte opp, og det inngås forlik som ofte er helt på linje med ønsket til den som har fri rettshjelp. Dette fordi den med fri rettshjelp ellers hadde reist sak enda en gang til. Vi ser og at part uten fri rettshjelp løper stor økonomisk prosessrisiko. For selv om de vinner frem i saken og får dekket sine saksomkostninger, så er det i de færreste tilfeller at den tapende part kan gjøre opp for seg.

Dette forhold med gjentatte rettsaker om det samme emne (barnet) er unikt for saker etter barneloven. Barneloven er på dette punkt i en særstilling og dette må hensyntas nøye når fri rettshjelp til saker etter barneloven skal vurderes. Har den ene part fri rettshjelp vil denne part kunne

føre gjentatte saker uten at det har betydning for partens økonomi, mens den part som ikke har fri rettshjelp til slutt vil bli utarmet økonomisk. I ytterste konsekvens gir da part uten fri rettshjelp seg til slutt fordi vedkommende ikke lenger har mulighet til å gå inn i en ny rettsak

Mannsforum har kjennskap til saker hvor den ene part har hatt fri rettshjelp og den annen part ikke,. Dette har ført til at barnevernet har valgt å dekke advokatkostnader for den forelder som ikke hadde fri rettshjelp. Dette for at sikre at saken faktisk ble behandlet i retten og ikke ble løst ved et utenomrettslig forlik som hverken barnet eller parten uten fri rettshjelp ikke var tjent med.

En slik løsning med en utarming strategi fra parten med fri rettshjelp vil heller ikke sikre at Norge oppfyller EMK's krav om "equality of arms". Saker etter barneloven bør gis fri rettshjelp til begge foreldrene, men kun etter svært strenge premisser og fullført løp hos familievernnet. Se til vedlegg "Høringssvar NOU Familievern"

At en part med svak økonomi ikke får fri rettshjelp, kan forsvares ved at Staten allerede stiller et stort apparat til rådighet for begge parter til å løse saker etter barneloven, nemlig hele systemet med familievernkontorer. Det skal i den forbindelse nevnes at det nettopp har vært en NOU om familievernkontorer på høring. Der har MannsForum i et høringssvar spilt inn at familievernkontorer skal ha en mye mer aktiv rolle i saker etter barneloven for å forhindre at sakene kommer til retten og dermed eskaleres i konfliktnivå. Om det blir vurdert at saken ikke lar seg løse av familievernkontoret kunne man evt legge ved denne vurdering som et kriterie for innvilgning av fri rettshjelp i saker etter barneloven. Dette ville fjerne de saker fra rettssystemet hvor familievernkontoret vurderer at det ikke er behov for å prøve saken på nytt i rettssystemet. Slik vil man kunne bidra til at forelder med fri rettshjelp i mindre grad enn i dag utarmer den andre forelder økonomisk.

Konflikt er skadelig for barn, det er noe som alle er klar over. Det er derfor essensielt at disse sakene løses på et så lavt konfliktnivå som mulig. Det å gå inn i en rettsak er det ytterste konfliktnivå. Her må partene vinne eller tape alt. Vinneren berger økonomi, anseelse, beslutningsmyndighet og barnet. Den andre blir den tapende og degraderte forelder. Er dette noe våre barn er tjent med?

Siden så mye som ca 1600 saker løses uten dom er det grunn til å tro at disse også kunne være løst på et styrket familievernkontor. I 75% av disse saker svarende til 1200 saker vil minst den ene part ha fri rettshjelp. Det er allment kjent at advokatkostnader i en sak etter barneloven fort passerer 100.000 kroner, og i mange tilfeller ender kostnadene på flere hundre tusen for hver av partene. Med 1200 saker hvor minst en part har fri rettshjelp og hvor det blir inngått forlik, så svarer dette til 120 millioner kroner i utgifter til fri rettshjelp. Disse penger kunne da passende overføres til familievernkontorene.

Hvis en ser på totale samfunnskostnader og selve kostnadene rundt alle de 2500 sakene som ender i rettssystemet, så snakker vi om 1,5 til 2 milliarder i kostnader. Dette inkludere utgifter til sakkyndig, utgifter til rettens administrator, samt partenes advokater. I tillegg kommer den tid som familievern, barnevern og andre offentlige instanser bruker i forbindelse med selve rettsaken.

Arne Børke
Leder

Christian Jessen
Vara

Ole-Petter Olsen
Styremedlem